

Бр: 10-155
Скопје: _____

Комисијата за заштита на конкуренцијата врз основа на член 10 и член 15 став (3) од Законот за контрола на државната помош („Службен весник на Република Македонија, бр. 145/10), и членот 28 став (10) од Законот за заштита на конкуренцијата („Службен весник на Република Македонија” бр. 145/10, 136/11, 41/14, 53/16, 83/18 и 208/24), а постапувајќи по Известувањето за планирано доделување на помош поднесено од страна на Министерството за финансии бр. 15-10843/1 од 29.11.2024 година, на седницата одржана 10.12.2024 година го донесе следното

РЕШЕНИЕ

Предлог на Закон за гаранција на Република Северна Македонија на обврските по Договорот за заем за Програмата за обновлива енергија ЕСМ - Компонента II: ФЕ Битола 2 и Компонента III: Ветерен парк Богданци - фаза 2, кој ќе се склучи меѓу Кредитната банка за обнова – КФВ и Акционерското друштво за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост, Скопје претставува **државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош, која како **индивидуална помош** во смисла на член 4 став (1) точка 2) од Законот за контрола на државната помош ја доделува Министерството за финансии и чие доделување е **дозволено** согласно член 8 став (2) точка б) од Законот за контрола на државната помош бидејќи се работи за помош наменета за унапредување на остварувањето на проекти од значаен економски интерес за Република Македонија.

Тужбата за поведување на управен спор не го одлага извршувањето на решението.

Образложение

Согласно член 10 од Законот за контрола на државната помош (во натамошниот текст „Закон”), Комисијата за заштита на конкуренцијата (во натамошниот текст „КЗК”) е надлежна за оцена и надзор на секој облик на државна помош.

Секој давател на државна помош, дефиниран во член 6 став (1) од Законот е должен, согласно член 13 став (1) од Законот, до КЗК да достави известување за секој план за доделување на нова или промена на постојната државна помош, без оглед дали истата се доделува како индивидуална помош или како шема на помош.

Во врска со Предлогот на Закон за гаранција на Република Северна Македонија на обврските по Договорот за заем за Програмата за обновлива енергија ЕСМ - Компонента II: ФЕ Битола 2 и Компонента III: Ветерен парк Богданци - фаза 2, кој ќе се склучи меѓу Кредитната банка за обнова – КФВ и Акционерското друштво за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост, Скопје (во натамошниот текст: Предлог Закон), Министерството за финансии со допис бр. 15-10843/1 од 29.11.2024 година (Наш бр. 10-155 од 29.11.2024 година) достави Известување за гаранцијата која се дава на Акционерското друштво за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост, Скопје (во натамошниот текст: АД ЕСМ -Скопје) од страна на Владата на Република Северна Македонија преку Министерството за финансии во согласност со Уредбата за начинот и постапката за поднесување на известување за доделување на државна помош, како и постапката за вршење надзор на постојната државна помош („Службен весник на Република Македонија,, бр. 142/11).

Во прилог на Известувањето со допис бр. 15-10843/1 од 29.11.2024 година од страна на Министерството за финансии беа доставени Предлогот на Закон за гаранција на Република Северна Македонија на обврските по Договорот за заем за Програмата за обновлива енергија ЕСМ - Компонента II: ФЕ Битола 2 и Компонента III: Ветерен парк Богданци - фаза 2, кој ќе се склучи меѓу Кредитната банка за обнова – КФВ и Акционерското друштво за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост, Скопје, Договор за заем кој треба да се склучи меѓу Кредитната банка за обнова - КФВ и АД ЕСМ – Скопје и Договор за гаранција кој треба да се склучи меѓу Кредитната банка за обнова-КФВ и Република Северна Македонија, претставувана од Министерството за финансии.

КЗК оцени дека Известувањето доставено од страна на Министерството за финансии е уредно и ги содржи сите податоци предвидени во член 14 став (1) од Законот односно дека таквото известување по форма и содржина е во согласност со Уредбата за начинот и постапката за поднесување на известување за доделување на државна помош, како и постапката за вршење надзор на постојната државна помош (во натамошниот текст „Уредба”).

КЗК при испитувањето на известувањето ја утврди следната фактичка состојба:

- **Давател на државна помош е:** Владата на Република Северна Македонија, претставувана од Министерството за финансии
- **Корисник на државната помош е** Акционерското друштво за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост, Скопје
- **Правен основ за доделување на државната помош** претставува правниот акт врз основа на која се доделува помошта–Предлог на Закон за гаранција на Република Северна Македонија на обврските по Договорот за заем за Програмата за обновлива енергија ЕСМ - Компонента II: ФЕ Битола 2 и Компонента III: Ветерен парк Богданци - фаза 2, кој ќе се склучи меѓу Кредитната банка за обнова – КФВ и Акционерското друштво за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост, Скопје, Договор за заем кој треба да

се склучи меѓу КФВ и АД ЕСМ – Скопје и Договор за гаранција кој треба да се склучи меѓу КФВ и Република Северна Македонија, претставувана од Министерството за финансии.

За да се утврди дали една мерка преземена од страна на давателите на државната помош претставува државна помош, се оценува исполнувањето на кумулативен начин на четирите следни критериуми:

- таквата мерка да опфаќа потенцијален или реализиран расход на државни средства;
- да биде селективна;
- да претставува економска поволност за примателот и
- да има влијание врз конкуренцијата и трговијата

Според КЗК, Владата на Република Северна Македонија, претставувана од Министерството за финансии, доделува државна помош во вид на индивидуална гаранција на АД ЕСМ - Скопје.

КЗК утврди дека Предлог Законот претставува државна помош заради фактот што:

- опфаќа потенцијален расход на државни средства бидејќи во член 1 од Предлог Законот е предвидено дека Република Северна Македонија го гарантира намиравањето на обврските и исполнувањето на одредбите од Договорот за заем за Програмата за обновлива енергија ЕСМ - Компонента II: ФЕ Битола 2 и Компонента III: Ветерен парк Богданци - фаза 2, кој ќе се склучи меѓу Кредитната банка за обнова – КФВ и Акционерското друштво за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост, Скопје, во износ од 55.000.000 евра, доколку Акционерското друштво за производство на електрична енергија Електрани на Северна Македонија, во државна сопственост, Скопје, не ги исполнува и сервисира обврските од Договорот за заем.
- селективноста се гледа во фактот на одредување само на еден економски оператор - АД ЕСМ - Скопје. кој ја добива гаранцијата;
- претставува поволност за примателот бидејќи со таквата доделена државна помош му се овозможува економска предност на пазарот споредено со другите конкуренти кои нема да добиваат таков вид на помош и
- таквата помош има или може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата затоа што се нарушува или може да се наруши конкуренцијата преку овозможување на економска предност на АД ЕСМ -Скопје.

Во овој случај, при испитувањето на дозволеноста на доделувањето на државната помош, а согласно член 3 став (3) од Законот за контрола на државната помош, КЗК ја применува Белешката на Европската Комисија за примена на членовите 87 и 88 од Договорот на

Европската Комисија за државна помош во форма на гаранции (Commission Notice on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State aid in the form of guarantees – EUR-Lex – 52008XC0620(02) - во натамошниот текст Белешка).

Оценката на државната помош од страна на КЗК е заснована на точката 3.2 од Белешката (индивидуални гаранции).

Во оваа точка, преку исполнување на одредени услови, е наведено како се одредува дали постои или не постои државна помош во издадената гаранција. Исполнувањето на условите наведени во точката 3.2. од Белешката не подразбира државна помош за дадената државна гаранција, ако: а) претпријатието не е во финансиски потешкотии; б) обемот на гаранцијата може правилно да се измери во моментот кога ќе се дава (гаранцијата мора да биде поврзана со одредена финансиска трансакција, за фиксен максимален износ и ограничен во време); в) гаранцијата не опфаќа повеќе од 80% од заостанатиот заем или други финансиски средства (како што ќе се намали долгот и гаранцијата да не покрива повеќе од 80% од заостанатиот заем или финансиска обврска), при што постои исклучок за претпријатија кои извршуваат услуги од општ економски интерес и г) дадената гаранција треба да се надомести со соодветна премија.

Со оглед на тоа дека во овој случај не се исполнети последните два услови, КЗК оценува дека во случајов се работи за државна помош во смисла на член 5 од Законот за контрола на државната помош.

Во Известувањето е наведено дека во рамки на Програмата за обновлива енергија ЕСМ ќе се реализира Компонентата II која се однесува на изградба на фотоволтаична електроцентрала - ФЕ Битола 2 и Компонента III која се однесува на дополнително финансирање на проектот Ветерен парк Богданци - фаза 2. Активностите опфатени со овие две компоненти ќе ги имплементира АД ЕСМ - Скопје.

Во врска со Компонентата II - изградба на ФЕ Битола 2, во Известувањето е наведено дека се очекува да се добие зголемување на инсталираната моќност од обновливи извори на енергија од минимум 50 MW, како и зголемено производство на електрична енергија од околу 90 GWh годишно. Имено, со имплементација на оваа компонента, ќе се зголеми учеството на обновливи извори на енергија во земјата, што ќе придонесе за исполнување на стратешките определби и обврските согласно меѓународните договори за учеството на обновливите извори на енергија.

Исто така, во Известувањето е наведено дека имплементацијата на овие две компоненти ќе придонесе кон обезбедување забрзан и одржлив економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните.

Со оглед на фактот што во Република Северна Македонија постои многу високо загадување на воздухот поради согорувањето на дрва, нафта и ѓубре за греење, со реализацијата на проектите ФЕ Битола 2 и Ветерен парк Богданци – фаза 2, ќе се овозможи заштита на животната средина и одржливо користење на природните ресурси и намалување на аерозагадувањето и влијанието на климатските промени, преку искористеност на ветерот и сонцето како чисти обновливи извори на енергија. Воедно, ќе се обезбеди енергетска

сигурност и стабилност преку раст на инвестициите во енергетскиот сектор и зголемување на учеството на обновливите извори на енергија во финалната потрошувачка.

Со реализацијата на овие проекти се дава голем придонес кон остварувањето на стратешките приоритети на Владата на Република Северна Македонија утврдени со Одлука за утврдување на стратешки приоритети на Владата на Република Северна Македонија во 2024 година, („Службен весник на Република Северна Македонија,, бр.103 од 18.05.2024 година).

Активностите опфатени со овие две компоненти се предвидени во следните стратешки документи:

-Програмата за работа на Владата на Република Северна Македонија за периодот 2024-2028 и

-Единствена листа со приоритетни проекти, усвоена од страна на Владата на 30.05.2024 година.

Од горенаведеното КЗК заклучи дека Предлог Законот претставува државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот заради фактот што таквата доделена помош подразбира расход на државата и истата ја нарушува или може да ја наруши конкуренцијата преку овозможување на економска предност на определено претпријатие која не би била можна без доделената државна помош или преку фаворизирање на производството на одредени стоки или давањето на одредени услуги. Ваквата државна помош доделена од страна на Министерството за финансии е дозволена во смисла на член 8 став (2) точка б) од Законот, бидејќи се работи за помош наменета за унапредување на остварувањето на проекти од значаен економски интерес за Република Македонија.

Заради горенаведеното, Комисијата за заштита на конкуренцијата одлучи како во диспозитивот на оваа решение.

Согласно член 26 став (3) од Законот за контрола на државната помош, тужбата не го одлага извршувањето на решението, освен во случај кога Комисијата за заштита на конкуренцијата ќе наложи враќање на незаконската или злоупотребената државна помош чие доделување не е дозволено.

Правна поука:Против ова решение може да се поднесе тужба за поведување на управен спор во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА КОНКУРЕНЦИЈАТА

ПРЕТСЕДАТЕЛ

Ана Николоска